

Войталюк С. В.,
доктор філософії (Phd),
старший викладач кафедри слов'янської філології
Хмельницький національний університет

Огінська А. О.,
асистент кафедри української мови
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ-ПОЛОНІСТІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

THE DEVELOPMENT OF REFLECTIVE SKILLS OF FUTURE POLISH PHILOLOGISTS THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES

У статті розглянуто проблему формування рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів засобами цифрових технологій. Обґрунтовано актуальність розвитку рефлексивних умінь у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців-філологів в умовах цифровізації вищої освіти. Здійснено аналіз наукових праць українських і польських дослідників щодо сутності рефлексії та рефлексивних умінь, їх ролі в особистісному й професійному розвитку здобувачів освіти. Визначено значення рефлексивних умінь для формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів та їхньої готовності до безперервного професійного самовдосконалення.

Охарактеризовано можливості використання цифрових технологій як засобу розвитку навичок самоаналізу, самоконтролю та самооцінювання у процесі вивчення польської мови. Проаналізовано дидактичний потенціал системи дистанційного навчання Moodle, інтерактивних сервісів Kahoot і Mentimeter, інструментів штучного інтелекту NotebookLM та ChatGPT для організації рефлексивної діяльності студентів. Представлено практичний досвід використання зазначених цифрових інструментів під час викладання дисциплін «Практичний курс польської мови», «Практичний курс польської мови (початковий і базовий рівні)», «Сучасна польська мова. Морфологія», «Теорія і практика перекладу» та «Орфографічний практикум польської мови».

Установлено, що використання цифрових технологій сприяє розвитку здатності студентів до критичного осмислення результатів власної навчальної діяльності, виявлення та аналізу помилок, планування індивідуальної освітньої траєкторії та підвищення рівня сформованості іншомовної компетентності. Доведено, що цифрові технології є ефективним засобом формування рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів та важливим чинником їхнього професійного становлення в умовах сучасного цифрового освітнього середовища.

Ключові слова: рефлексія, рефлексивні уміння, цифрові технології, майбутні філологи-полоністи, польська мова, професійна підготовка, іншомовна компетентність.

The article addresses the issue of developing reflective skills in future Polish philologists through the use of digital technologies. The relevance of fostering reflective skills in the professional training of future philologists under the conditions of higher education digitalization is substantiated. The study analyzes the works of Ukrainian and Polish scholars concerning the essence of reflection and reflective skills, as well as their role in the personal and professional development of students. The significance of reflective skills for the formation of foreign language competence and readiness for continuous professional self-improvement among future Polish philologists is determined.

The possibilities of using digital technologies as a means of developing self-analysis, self-monitoring, and self-assessment skills in the process of learning Polish are characterized. The didactic potential of the Moodle learning management system, the interactive services Kahoot and Mentimeter, as well as the artificial intelligence tools NotebookLM and ChatGPT for organizing students' reflective activities is analyzed. The article presents practical experience in using these digital tools while teaching the courses Practical Course of the Polish Language, Practical Course of the Polish Language (Elementary and Basic Levels), Modern Polish Language. Morphology, Theory and Practice of Translation, and Polish Orthography Practicum.

The study establishes that the use of digital technologies contributes to the development of students' ability to critically reflect on the outcomes of their learning activities, identify and analyze errors, plan their individual learning trajectories, and improve their foreign language competence. It is proved that digital technologies are an effective means of developing reflective skills in future Polish philologists and an important factor in their professional growth within the contemporary digital educational environment.

Key words: reflection, reflective skills, digital technologies, future Polish philologists, Polish language, professional training, foreign language competence.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується активною цифровізацією освітнього процесу, інтеграцією інформаційно-комунікаційних технологій у навчальне середовище та зростанням вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців. Особливої актуальності ці тенденції набувають у процесі підготовки майбутніх філологів-полоністів, професійна діяльність яких потребує не лише ґрунтовних мовних знань і комунікативних умінь, а й здатності до критичного осмислення власної навчальної та професійної діяльності, самооцінювання результатів навчання, виявлення та корекції мовленнєвих помилок.

Важливим складником професійної підготовки майбутніх філологів-полоністів є формування рефлексивних умінь, які забезпечують усвідомлення студентами власного рівня володіння польською мовою, сприяють розвитку навичок самоконтролю, самоаналізу та самовдосконалення. Рефлексія дає можливість здобувачам освіти критично оцінювати результати своєї навчальної діяльності, аналізувати труднощі, що виникають у процесі вивчення польської мови, визначати шляхи їх подолання та прогнозувати подальший професійний розвиток.

Особливого значення формування рефлексивних умінь набуває у процесі вивчення польської мови як іноземної україномовними студентами. Близькоспорідненість української та польської мов, з одного боку, полегшує засвоєння нового мовного матеріалу, а з іншого – зумовлює виникнення міжмовної інтерференції, що потребує постійного усвідомленого контролю за власним мовленням. Саме тому розвиток рефлексивних умінь сприяє підвищенню ефективності формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів.

Суттєвий потенціал у розвитку рефлексивних умінь студентів мають цифрові технології, які забезпечують оперативний зворотний зв'язок, створюють умови для самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання, сприяють індивідуалізації освітнього процесу та підвищують навчальну мотивацію. Використання цифрових платформ, електронних освітніх ресурсів,

інтерактивних сервісів, електронних портфоліо та інструментів штучного інтелекту відкриває нові можливості для організації рефлексивної діяльності студентів і розвитку їхньої здатності до самостійного навчання.

У зв'язку з цим актуалізується проблема теоретичного обґрунтування та практичного використання цифрових технологій як засобу формування рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів у процесі професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема рефлексії та рефлексивних умінь посідає важливе місце у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях. Теоретичні засади рефлексії, її роль у професійному становленні особистості та розвитку рефлексивних умінь висвітлено у працях О. Герасимової, А. Лозенко, Н. Сенчиної, О. Андрущенко, М. Вітківської (M. Witkowska) та С. А. Новак (S. A. Nowak). У працях зазначених науковців рефлексія розглядається як важлива умова особистісного й професійного розвитку, самопізнання, самоконтролю та самовдосконалення особистості, а рефлексивні уміння – як необхідний складник ефективної навчальної та професійної діяльності.

Досліджуючи сутність рефлексивних умінь, А. П. Лозенко наголошує, що «рефлексивні уміння – це багатомірні комплексні психічні утворення, які представлені системою знань теоретичних основ рефлексивної діяльності, знань про об'єкт та способи дій з ним шляхом екстенсивної, інтенсивної та конструктивної мисленнєвої діяльності (інтелектуальні рефлексивні уміння), уміннями особистості здійснювати рефлексивну діяльність стосовно категорії часу та етапів діяльності (прогностичні, ситуативні та ретроспективні рефлексивні уміння); уміннями враховувати у діяльності власні індивідуально-психологічні особливості, адекватно оцінювати себе (особистісні рефлексивні уміння), уміннями змінювати уявлення про іншу людину на більш адекватні для даної ситуації, знаннями про рольову структуру учасників спілкування та вміннями співпрацювати з іншими людьми (комунікативно-кооперативні рефлексивні уміння)

з метою їх інтегрованого застосування у типових і творчих ситуаціях» [5, с. 49–50]. Наведене визначення дає підстави розглядати рефлексивні уміння як складне інтегративне утворення, що поєднує когнітивний, особистісний, комунікативний та діяльнісний компоненти й забезпечує здатність особистості до усвідомленого аналізу власної діяльності та її результатів.

Важливі аспекти феномену рефлексії висвітлено у праці О. І. Герасимової. Дослідниця зазначає, що «рефлексія розуміється як інтегральний психічний процес, який виявляється в здатності розмірковувати над змістом свідомості іншої людини та розмірковувати над змістом власної свідомості» [2, с. 7]. Авторка підкреслює, що рефлексивність виступає важливою властивістю практичного мислення та забезпечує зв'язок між теоретичними знаннями й особистісним досвідом людини. На думку О. І. Герасимової, «рефлексія в діяльності – це процес мисленнєвого ретроспективного аналізу будь-якої проблеми, труднощів або успіху, в результаті чого з'являється осмислення сутності проблеми, народжуються нові перспективи її вирішення» [2, с. 7].

У сучасній педагогіці рефлексія розглядається як необхідний складник освітнього процесу та важлива умова розвитку особистості. Так, Н. Сенчина зазначає, що «рефлексія є складною, багатоаспектною міждисциплінарною категорією, суть якої полягає в унікальному досвіді особистісного осмислення, переживання, оцінки ставлення до того, що пов'язано з різними сферами діяльності людини» [6, с. 199]. Науковиця наголошує, що рефлексія забезпечує осмислення минулого досвіду, проектування майбутнього та виступає важливим механізмом особистісного розвитку. Крім того, «рефлексія допомагає учням осмислити отримані знання й результати, окреслити цілі своєї майбутньої діяльності, у разі необхідності відкоригувати власну навчальну діяльність, зіставити цілі своєї діяльності з отриманими результатами» [6, с. 199].

Особливої актуальності проблема розвитку рефлексивних умінь набуває у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. На думку О. О. Андрющенка, «рефлексивні вміння як метавміння стають для майбутнього вчителя початкових класів дієвим механізмом особистісного і професійного зростання, успішного формування власної педагогічної концепції викладання і навчання та сприяють підвищенню рівня професійної компетентності вчителя» [1, с. 62]. Дослідник підкреслює, що використання рефлексивних

методів навчання сприяє розвитку рефлексивного мислення та здатності ефективно вирішувати професійні й життєві проблеми.

Польська дослідниця М. Вітковська (M. Witkowska) підкреслює важливу роль рефлексії у професійному розвитку педагога, зазначаючи, що «рефлексія є ключем до успіху в навчанні» [8, с. 179]. На думку авторки, рефлексія сприяє усвідомленню сутності педагогічної діяльності та вдосконаленню професійних умінь, оскільки «Рефлексія допомагає зрозуміти сутність педагогічної діяльності та сприяє вдосконаленню професійних умінь учителя» [8, с. 187]. У цьому контексті рефлексію можна розглядати як важливий механізм професійного становлення майбутніх філологів-полоністів, розвитку їхньої здатності до самоаналізу, самоконтролю та самовдосконалення.

Значний внесок у дослідження рефлексії в мовній освіті зробила польська науковиця С. А. Новак (S. A. Nowak). Авторка наголошує, що «здобуття знань і вмінь має бути активним і рефлексивним процесом, заснованим на цілісному розвитку особистості» [7, с. 9]. На думку дослідниці, рефлексія сприяє підвищенню ефективності навчання та розвитку метакогнітивних умінь студентів, зокрема здатності контролювати, аналізувати й оцінювати власний процес навчання [7, с. 9–10]. Зазначені положення мають важливе значення для підготовки майбутніх філологів-полоністів, оскільки формування іншомовної компетентності передбачає не лише засвоєння мовних знань і розвиток мовленнєвих умінь, а й здатність до самоаналізу, самооцінювання та свідомого вдосконалення власної навчальної діяльності.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні ролі цифрових технологій у формуванні рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів, а також у визначенні найбільш ефективних цифрових інструментів і способів їх використання для розвитку навичок самоаналізу, самоконтролю та самооцінювання у процесі вивчення польської мови.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових праць українських і польських дослідників засвідчує, що рефлексія є важливим механізмом особистісного та професійного розвитку майбутнього фахівця, а рефлексивні уміння виступають необхідною умовою усвідомленого навчання, саморозвитку й професійного самовдосконалення. Для майбутніх філологів-полоністів сформованість рефлексивних умінь має особливе значення,

оскільки забезпечує здатність аналізувати результати власної мовленнєвої діяльності, оцінювати рівень сформованості іншомовної компетентності, виявляти труднощі у процесі оволодіння польською мовою та визначати шляхи їх подолання. У сучасних умовах цифровізації освіти особливої актуальності набуває використання цифрових технологій як засобу розвитку рефлексивних умінь, оскільки вони створюють сприятливі умови для організації самооцінювання, самоконтролю та рефлексивної діяльності студентів.

Сучасний розвиток системи вищої освіти України відбувається в умовах активної цифровізації освітнього процесу. Відповідно до Закону України «Про освіту», однією з ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості, є інформаційно-комунікаційна компетентність, яка передбачає впевнене, критичне й відповідальне використання цифрових технологій для навчання, професійної діяльності та особистісного розвитку [3]. Водночас у Концепції розвитку цифрових компетентностей в Україні наголошено на необхідності формування у здобувачів освіти здатності до критичного мислення, самооцінювання результатів діяльності, самостійного навчання та безперервного професійного вдосконалення [4].

У таких умовах цифрові технології набувають статусу не лише засобу передавання навчальної інформації, а й ефективного інструменту розвитку рефлексивних умінь студентів. Їх використання створює сприятливі умови для самоаналізу, самоконтролю, самооцінювання та усвідомленого коригування результатів власної навчальної діяльності. Особливого значення це набуває у процесі професійної підготовки майбутніх філологів-полоністів, для яких здатність до рефлексії є важливою передумовою формування іншомовної компетентності та професійного саморозвитку.

Одним із ефективних засобів формування рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів є система дистанційного навчання Moodle, яка забезпечує можливості для організації самостійної роботи студентів, моніторингу їхніх навчальних досягнень та здійснення рефлексивної діяльності. Використання електронних курсів у середовищі Moodle сприяє реалізації студентоцентрованого підходу, що передбачає активну участь здобувачів освіти у плануванні, контролі та оцінюванні власної навчальної діяльності.

Важливою перевагою Moodle є можливість отримання оперативного зворотного зв'язку

щодо результатів виконання навчальних завдань. Після проходження тестів або виконання практичних вправ студенти можуть аналізувати власні помилки, порівнювати результати з попередніми досягненнями та визначати аспекти, які потребують додаткового опрацювання. Це сприяє розвитку навичок самоаналізу та формує відповідальне ставлення до навчання.

Особливу роль у розвитку рефлексивних умінь відіграє можливість відстеження індивідуального освітнього прогресу. Накопичення результатів навчальної діяльності дозволяє студентам оцінювати динаміку власних досягнень, рівень сформованості мовних знань і мовленнєвих умінь, а також ефективність обраних стратегій навчання.

У процесі підготовки майбутніх філологів-полоністів Moodle використовується для організації різних видів рефлексивної діяльності. Після опрацювання окремих тем студентам пропонується аналізувати труднощі, визначати причини допущених помилок та оцінювати ефективність використаних стратегій навчання. Важливу роль відіграють також інструменти зворотного зв'язку, що дають змогу отримувати коментарі викладача, брати участь в обговореннях та критично осмислювати результати власної роботи.

Таким чином, використання системи Moodle сприяє активному залученню студентів до рефлексивної діяльності, усвідомленню власної освітньої траєкторії та формуванню готовності до безперервного професійного саморозвитку.

Ефективним засобом формування рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів є використання інтерактивних цифрових сервісів Kahoot та Mentimeter. Застосування цих платформ у процесі вивчення польської мови сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, підвищенню навчальної мотивації та створює умови для систематичного самооцінювання результатів навчання.

У процесі професійної підготовки майбутніх філологів-полоністів сервіс Kahoot доцільно використовувати під час вивчення складних граматичних тем, які традиційно викликають труднощі в україномовних студентів. Зокрема, інтерактивні тести застосовувалися під час опрацювання тем «Odmiana liczebników», «Wyjątki czasu przeszłego» та «Zaimki osobowe». Виконуючи завдання, студенти мали можливість перевірити правильність власних відповідей, проаналізувати результати тестування та виявити типові помилки.

Після завершення тестування студентам пропонувалося визначити завдання, які викликали

найбільші труднощі, пояснити причини допущених помилок та окреслити способи їх уникнення. Наприклад, під час вивчення теми «Wyjątki czasu przeszłego» студенти аналізували випадки неправильного вживання форм дієслів минулого часу, а під час роботи над темою «Odmiana liczebników» визначали найбільш проблемні відмінкові форми числівників. Така діяльність сприяла розвитку навичок самоаналізу та критичного оцінювання власних мовних досягнень.

Не менш важливим інструментом розвитку рефлексивних умінь є сервіс Mentimeter, який дає змогу організовувати рефлексивні опитування після завершення практичних занять або вивчення окремих тем. Студентам пропонувалося відповісти на запитання: «Що було для мене найскладнішим?», «Які знання та вміння я вдосконалив(ла)?», «Над чим мені ще потрібно працювати?», «Які завдання допомогли мені найкраще зрозуміти тему?». Аналіз відповідей дозволяв усвідомити власний навчальний досвід та оцінити рівень сформованості мовних умінь.

Особливу цінність Mentimeter становить можливість візуалізації результатів у формі хмар слів, рейтингових шкал та відкритих відповідей. Це дає змогу студентам не лише аналізувати власні досягнення, а й співвідносити їх із результатами академічної групи, що сприяє формуванню об'єктивної самооцінки та усвідомленню індивідуальної освітньої траєкторії.

Отже, використання сервісів Kahoot і Mentimeter сприяє розвитку рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів через залучення студентів до аналізу результатів власної навчальної діяльності, виявлення причин помилок та планування подальшого професійного самовдосконалення.

У процесі професійної підготовки майбутніх філологів-полоністів NotebookLM використовувався для систематизації навчальних матеріалів, аналізу мовних явищ та узагальнення результатів самостійної роботи студентів. Зокрема, сервіс застосовувався під час вивчення тем «Czas przeszły», «Czas przyszły», «Aspekt czasowników», «Tryb przypuszczający (warunkowy)». Студенти завантажували до середовища NotebookLM навчальні матеріали, презентації, тексти, власні конспекти та результати виконаних завдань, після чого здійснювали їх аналіз і систематизацію. Це дозволяло структурувати значний обсяг інформації та усвідомлювати взаємозв'язки між мовними явищами і граматичними категоріями.

Особливу увагу було приділено темам «Fałszywi przyjaciele tłumacza» та «Leksyko-semantyczna interferencja języka ukraińskiego i polskiego», які потребують не лише засвоєння теоретичного матеріалу, а й аналізу типових помилок та причин їх виникнення. Використовуючи NotebookLM, студенти зіставляли мовні явища двох споріднених мов, аналізували приклади інтерференції та формулювали власні висновки щодо шляхів уникнення мовних помилок.

Важливою перевагою сервісу є можливість ставити запитання до завантажених джерел, отримувати узагальнення матеріалу, виокремлювати ключові поняття та швидко знаходити необхідну інформацію. Під час роботи з граматичними темами студенти перевіряли правильність власного розуміння матеріалу, уточнювали складні аспекти польської граматики та аналізували причини допущених помилок, що сприяло розвитку навичок самоконтролю.

Крім того, NotebookLM використовувався під час підготовки презентацій, індивідуальних проєктів і доповідей польською мовою. Працюючи з навчальними матеріалами, студенти відбирали та оцінювали інформацію, порівнювали різні джерела й критично осмислювали отримані результати. Це сприяло розвитку академічної рефлексії, уміння аргументувати власну позицію та усвідомлювати рівень сформованості іншомовної компетентності.

Отже, використання NotebookLM створює сприятливі умови для розвитку рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів, оскільки спонукає студентів до аналізу власної навчальної діяльності, оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу та пошуку ефективних шляхів подолання труднощів.

Важливим інструментом формування рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів є сервіс ChatGPT. Завдяки можливості оперативного отримання зворотного зв'язку та аналізу результатів власної діяльності студенти можуть здійснювати самооцінювання рівня сформованості мовних знань і мовленнєвих умінь, виявляти типові помилки та визначати напрями подальшого вдосконалення.

У процесі вивчення польської мови ChatGPT доцільно використовувати під час опрацювання тем «Listy prywatne», «Listy urzędowe», «Opis wyglądu», «Cechy charakteru», «Porównywanie», «Zainteresowania i rozrywki» та «Sposoby spędzania wolnego czasu». Студенти можуть

створювати власні тексти польською мовою та аналізувати їх за допомогою сервісу, отримуючи рекомендації щодо вдосконалення лексичного наповнення, граматичної правильності, стилістичної доречності та логіки викладу думок.

Особливу цінність ChatGPT становить можливість організації рефлексивного аналізу письмових робіт. Після виконання завдання студентам пропонується не лише ознайомитися із запропонованими виправленнями, а й проаналізувати причини власних помилок, визначити труднощі та оцінити рівень сформованості відповідних мовних умінь. Така діяльність сприяє розвитку навичок самоаналізу, самоконтролю та самокорекції.

Крім того, ChatGPT може використовуватися як інструмент рефлексивного діалогу. Після завершення роботи над певною темою студенти можуть ставити запитання щодо власних труднощів у навчанні, з'ясовувати причини типових помилок і отримувати рекомендації щодо ефективних стратегій вивчення польської мови. Це сприяє усвідомленню сильних і слабких сторін власної підготовки та розвитку здатності до самостійного управління освітньою діяльністю.

Досвід використання ChatGPT засвідчує, що найбільший рефлексивний потенціал мають завдання, пов'язані з аналізом власних текстів, порівнянням різних варіантів виконання роботи та обґрунтуванням вибору мовних засобів. У таких умовах студенти не лише вдосконалюють іншомовну компетентність, а й набувають досвіду критичного оцінювання результатів власної діяльності.

Практичний досвід використання цифрових технологій у процесі професійної підготовки майбутніх філологів-полоністів підтверджує їх значний потенціал у розвитку рефлексивних умінь студентів. Упродовж 2024–2025 навчального року цифрові інструменти Moodle, Kahoot, Mentimeter, NotebookLM та ChatGPT систематично використовувалися під час викладання освітніх компонентів «Практичний курс польської мови», «Практичний курс польської мови (початковий і базовий рівні)», «Сучасна польська мова. Морфологія», «Теорія і практика перекладу» та «Орфографічний практикум польської мови».

У межах зазначених дисциплін цифрові технології застосовувалися не лише як засіб організації навчальної діяльності, а й як інструмент розвитку навичок самоаналізу, самоконтролю та самооцінювання. Студенти отримували можливість

аналізувати результати власної роботи, виявляти типові помилки, оцінювати рівень сформованості мовних і мовленнєвих умінь та визначати напрями подальшого вдосконалення.

Під час вивчення дисципліни «Сучасна польська мова. Морфологія» цифрові інструменти сприяли усвідомленню особливостей функціонування граматичних категорій польської мови та виробленню ефективних стратегій подолання труднощів. У курсах практичного спрямування значна увага приділялася розвитку здатності студентів до самостійного оцінювання власних мовленнєвих досягнень, а під час вивчення дисципліни «Теорія і практика перекладу» – аналізу перекладацьких рішень і формуванню професійної рефлексії.

Особливу ефективність у розвитку рефлексивних умінь продемонстрували NotebookLM та ChatGPT. Їх використання дало змогу студентам аналізувати власні письмові роботи, систематизувати навчальний матеріал, зіставляти різні способи розв'язання мовних і перекладацьких завдань та отримувати оперативний зворотний зв'язок щодо результатів своєї діяльності.

Спостереження за навчальною діяльністю студентів і результати виконання рефлексивних завдань засвідчили підвищення рівня усвідомленості щодо власних навчальних труднощів, готовності до самооцінювання та самокорекції, а також розвиток здатності планувати подальшу освітню діяльність. Це дає підстави стверджувати, що цифрові технології є ефективним засобом формування рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів у процесі професійної підготовки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування рефлексивних умінь є важливим складником професійної підготовки майбутніх філологів-полоністів, оскільки забезпечує здатність до самоаналізу, самоконтролю, самооцінювання та свідомого вдосконалення власної навчальної діяльності. Аналіз наукових джерел засвідчив, що рефлексія виступає важливим механізмом особистісного і професійного розвитку та сприяє формуванню готовності до безперервного самовдосконалення.

Установлено, що сучасні цифрові технології мають значний потенціал для розвитку рефлексивних умінь студентів. Використання Moodle, Kahoot, Mentimeter, NotebookLM та ChatGPT створює сприятливі умови для самоаналізу, самооцінювання, моніторингу навчальних досягнень і коригування результатів навчання.

Апробація зазначених цифрових інструментів у процесі підготовки майбутніх філологів-полоністів підтвердила їх ефективність у розвитку навичок самоконтролю, самокорекції та усвідомленого професійного зростання. Використання цифрових технологій сприяє підвищенню рівня іншомовної компетентності та

формуванню готовності студентів до самостійного навчання.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробленні та експериментальній перевірці методики формування рефлексивних умінь майбутніх філологів-полоністів засобами цифрових технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрущенко О. О. Науково-методичні аспекти розвитку рефлексивних умінь майбутніх учителів початкової школи. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 79. Т. 1. С. 59–63. DOI: 10.32840/1992-5786.2021.79.1.12.
2. Герасимова О. І. Виховання рефлексивних умінь у майбутніх педагогів як психолого-педагогічна проблема. Педагогічний процес: теорія і практика. 2011. № 4. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4162/1/O.Gerasymova_PVStsSS_2011_FLMD_PI.pdf (дата звернення: 12.05.2026).
3. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 22.02.2025).
4. Концепція розвитку цифрових компетентностей в Україні : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.05.2026).
5. Лозенко А. П. Формування рефлексивних умінь у майбутніх учителів початкової школи в процесі дидактичної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09. Київ, 2010. 350 с.
6. Сенчина Н. Організація рефлексивної діяльності учнів у сучасній середній школі. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 43. Т. 3. С. 195–200. DOI: 10.24919/2308-4863/43-3-32.
7. Nowak S. A. Refleksja w kształceniu językowym. Zastosowanie dzienników w nauczaniu zorientowanym na działanie. Kraków : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2020. 194 s. DOI: 10.24917/9788380845350.
8. Witkowska M. Reflective practitioners: expectations vs facts. *Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics*. 2010. Vol. 36. P. 179–188.

Войталюк С. В., Огінська А. О.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY)

Дата першого надходження статті до видання: 20.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 12.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.09.2026

